

'ביאור ושנתם עם חלק מההערות למגילת רות פרק ד

סיון תשע"ח | מערכת אוצר התורה - ושנתם

רות פרק ד

ובעז עלה השער וישב שם כאשר בועז עלה לשער הסנהדרין וישב שם עם הזקנים, [11] והנה הגאל עבר אשר דבר בעז בזמן שבועז ישב בשער (א) הסנהדרין, עבר שם הגואל שעליו דיבר בועז עם רות, [12] ויאמר בועז אמר לגואל: סורה שבה פה פלני אלמני פלוני אלמוני! תסטה מדרכך ותשב כאן איתנו. [13] השם פלוני אלמוני משמעו לשון כיסוי, ששמו נעלם ומכוסה (פלוני - נעלם ומכונה, אלמוני - מלשון אלמן שאין לו שם), והכתוב העלים בכונה את שמו של הגואל על מנת שלא לספר בגנותו, משום שלא רצה לגאול את רות, [14] ויסר וישב הגואל סטה מדרכו והתיישב בפתח הסנהדרין. [15] (ב) ויקח עשרה אנשים מזקני העיר בועז לקח עשרה אנשים שהיו מזקני העיר, [16] ויאמר בועז אמר לזקנים: שבו פה תשבו כאן בפתח שער הסנהדרין, [17] וישבו הזקנים ישבו בפתח הסנהדרין. [18] (ג) ויאמר לגאל בועז אמר לגואל במעמד הדיינים והזקנים: [19] חלקת השדה אשר לאחינו לאלימלך חלק השדה שהיה שייך לאחינו אלימלך (השדה הייתה גדולה ורק חלק ממנה היה שייך לאלימלך), [20] מורה נעמי השבה משדה מואב מואב מכרה אותה (את השדה) [21]: (ד) ואני אמרתי ואני אמרתי לעצמי: אגלה אזנה אני אגלה על אזניך, אספר לך, [22] לאמר כך אומר לך: [23] קנה נגד הישבים ונגד זקני עמי תקנה את השדה במעמד דייני הסנהדרין ובמעמד כל הזקנים של עמי, [24] אם תגאל גאל אם אתה רוצה לגאול - תגאל את השדה, [25] ואם לא יגאל הגידה לי ותאמר לי אם אינך רוצה לגאול את השדה, [26] ואדעה כי אין זולתך לגאול וכך אדע שאין עוד אדם שיכול לגאול את השדה חוץ ממך, כיוון שאין עוד קרוב משפחה שקרוב לאלימלך כמו שאתה קרוב אליו, [27] ואנכי אחריך ואני (בועז) הכי קרוב אליו (חוץ ממך), [28] ויאמר הגואל ענה לבעז: אנכי אגאל אני אגאל את השדה [29]: (ה) ויאמר בעז אמר לגואל: ביום קנותך השדה מיד נעמי ביום שבו אתה תקנה את השדה מידיה של נעמי, [30] ומאת רות המואביה וביום שאתה תקנה את השדה מאת רות המואביה (שאיננה מעוניינת להקנות אתהשדה אלא אם אתה תתרצה לשאת אותה), [31] אשת המת קניתה להקים שם המת על נחלתו (וכאשר תקנה את השדה) אתה גם צריך לישא את רות לאישה, ועל ידי כך יקום שמו של המת על נחלתו. כאשר תתחתן עם רות וכולם יראו אותה נכנסת ויוצאת מהנחלה, יאמרו שהיא היתה אשתו של מחלון [32]: (ו) ויאמר הגאל הגואל אמר לבעז: לא אוכל לגאל לי בתנאים אלה איני יכול לגאול את שדה (כיוון שגאולת השדה כוללת את גאולת רות), [33] פן אשחית את נחלתי שמא, אם אגאל את רות, אשחית את זרעי. הגואל סבר שהיה אסור לו להתחתן עם רות משום שיש איסור להתחתן עם מואביים ועמוניים, ושאסור זה כולל גם את הנקבות, [34] גאל לך אתה את גאלתי אני נותן לך רשות לגאול את הגאולה שהייתה אמורה להיות הגאולה שלי (את רות והשדה), [35] כי לא אוכל לגאל שהרי לא אוכל לגאול את השדה ואת רות. [36]: (ז) וזאת לפנים בישראל יה מנהג קדום בעם ישראל, [37] על הגאולה ועל התמורה שכאשר מקנים דבר מה, בין על ידי מכירה (גאולה) ובין על ידי חליפין (תמורה), [38] לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו אדם שהיה עושה מעשה קניין היה שולף את הנעל שלו ונותן אותו לחבירו (אמנם ישנה מחלוקת בחז"ל האם מדובר על כליו של הקונה או בכליו של המקנה), [39] וזאת התעודה בישראל וכך היו נוהגים בישראל לעשות מעשה כיוון לפני העדות [40]. (ח) ויאמר הנעל לרועז הנעל אמר לבעז: קנה לך חנכה לך עם השדה [41] ונעלם נעלו בועז ונעלם עם נעלו כדי ללעוועת קניתי את כל אשר לאלימלך ואת כל אשר לכליו ומחלון שקניתי את כל מה שהיה שייך להלימלך, את כל מה שהיה שייך למחלון ואת כל מה שהיה שייך לכליו, [42] מיד נעמי (קניתי את נכסי אלימלך, מחלון וכליו) מידי נעמי [43]: (י) וגם את רות המואביה אשת מחלון קניתי לי לאשה וגם קידשתי לאישה את רות המואביה, אשתו של מחלון, [44] להקים שם המת על נחלתו (קניתי את רות) כדי שעל ידי כך יקום שם המת על נחלתו. על ידי הנישואין עם רות, יוקם שמו של מחלון בתוך אליו ולא יימחה לגמרי. כאשר כולם יראו את רות יוצאת ונכנסת מהשדה של מחלון, הם יאמרו שזו נחלתו של מחלון, [45] ולא יכרת שם המת מעם אחיו ועל ידי כך לא ימחה שמו של מחלון מתוך אחיו. על ידי שקניתי את רות, אוכל להקים זרע שיקרא על שמו של מחלון, וזרעו יישאר בתוך המשפחה ולא ייצא אל מחוץ למשפחתו של אלימלך, [46] ומשער מקומו עדים אתם היום ואתם עדים על כך מהמקום שבו נמצא השער של הסנהדרין [47]: (יא) ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים כל האנשים והזקנים שהיו בשער הסנהדרין אמרו: "אנחנו עדים", [48] יתן יקוק את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתייהם את בית ישראל יהי רצון שה' יתן את האישה הזאת, את רות, שבאה אל ביתך, כמו רחל ולא. כשם ששנים עשר שבטי ישראל נבנו על ידי רחל ולא, כך אנו מתפללים שה' יבנה את עם ישראל מרות, [49] ועשה חיל באפרתה ואנחנו גם מאחלים שהממון שלך יגדל במקום שנקרא "אפרת", שם נוסף לבית לחם (למרות שלא נשאת את רות עבור הממון), [50] וקרא שם בבית לחם ואנחנו גם מתפללים ששם יגדל בבית לחם, שחשיבותך תעלה בבית לחם [51]: (יב) והיה ביתך כבית פרץ אשר ילדה תמר ליהודה והיה רצון שביתך יהיה מוצלח בכיתו של פרץ, הפרץ שתמר ילדה ליהודה, [52] מן הזרע אשר יתן יקוק לך מן הנערה הזאת (אנחנו מתפללים שביתך יהיה מוצלח) מהבנים שה' יתן לך מהנערה הזאת, מרות [53]: (יג) ויקח בעז את רות בועז התחתן עם רות, [54] ונתה לו לאשה רות נהייתה אשתו של בועז, [55] ויבא אליה בועז שכב עם רות, [56] ויתן יקוק לה הריון וילד בן ה' נתן לרות הריון מיד והיא ילדה בן (למרות שבעבר היא לא הרתה למחלון, רות הרתה מיד מבעז) [57]: (יד) ותאמרנה הנשים אל נעמי הנשים אמרו אל נעמי: [58] ברוך יקוק אשר לא השבית לך גאל היום ברוך שמו של ה' שלא מנע ממך גואל היום, ברוך שמו של ה' שנתן לך בן שיגאל אותך, [59] ויקרא שמו בישראל ויקרא שמו מצדיקי ישראל, הבן יהיה אחד הצדיקים בישראל [60]: (טו) והיה לך למשיב נפש הבן שנולד יקיים את נפשך, [61] ולכלכל את שיבתך והוא יפרנס אותך לעת זקנותך בתפוקים רבים, [62] כי כלתך אשר אהבתך ילדתה שהרי הכלה שאת אוהבת, רות, ילדה אותך, [63] אשר היא טובה לך משבעה בנים כאשר התאלמנת, רות הייתה טובה לך יוצר מבנים רבים [64]: (טז) ותקח נעמי את הילד ותשתהו בחיקה נעמי לקחה את הילד ושמה אותו בחיקה, [65] ונתה לו לאמנת נעמי הייתה האומנת של הבן שנולד לרות [66]: (יז) ותקראנה לו השכנות שם השכנות של נעמי קראו לתינוק של רות בשם, [67] לאמר כך אמרו השכנות בשעה שהן קראו לתינוק בשמו: [68] ילד בן לנעמי נולד בן לנעמי - כיוון שנעמי הייתה זו שיגידלה אותו, [69] ותקראנה שמו עובד השכנות קראו לבן שנולד בשם "עובד", [70] הוא אבי ישי אבי דוד עובד היה אביו של ישי וישי היה אביו של דוד, כך שעובד היה סביו של דוד המלך, ורות הייתה סבתא רבה של דוד המלך. [71]: (יח) לאחר שהכתוב ייחס את דוד המלך לרות המואביה, חזר הכתוב וייחס את דוד המלך גם מצד אביו, עד לפרץ בן יהודה, בנו של יעקב אבינו: [72] ואלה תולדות פרץ אלה הם תולדותיו של פרץ, [73] פרץ הוליד את חצרון פרץ הוליד את חצרון [74]: (יט) וחצרון הוליד את רם ורם הוליד את רם ורם הוליד את רם עמינדב: (כ) ועמינדב הוליד את נחשון עמינדב הוליד את נחשון (שהיה נשיא שבט יהודה), [75] ונחשון הוליד את שלמה את שלמה [76]: (כא) ושלמון הוליד את בעז שלמון (שלמה שהוזכר בפסוק הקודם) הוליד את בועז, [77] ובעז הוליד את עובד בעז הוליד את עובד [78]: (כב) ועובד הוליד את ישי ישי עובד הוליד את ישי, [79] וישי הוליד את דוד דוד ישי הוליד את דוד מלך ישראל [80].

רס"ג + תרגום. אבן עזרא: רואים ממספר מקומות בתורה שמנהג הסנהדרין היה לשבת בשער העיר. **רלב"ג:** מכאן רואים שבועז עצמו היה שופט. כן [1]. רואים מפסוק זה שזקני העיר היו נתונים להשפעתו של בועז. **מלבי"ם:** בועז התכוון להזמין את הגואל לדין ולכן הוא עלה לשער הסנהדרין. אלא שה' גרם לכך שהגואל יעבור שם בדרך מקרה בלי שהזמינו אותו.

תרגום. מלבי"ם: "והנה הגואלעובר" מורה שלא היה דרכו לעבור שם, אלא שה' זימן את הדבר [2].

תרגום [3].

רש"י. בנוסחא נוספת של רש"י כתוב שפירוש אלמוני היינו שהגואל היה אלמן מדברי תורה משום שהוא לא ידע שמותר להתחתן עם מואבית והאיסור חל רק על מואבי. על פי פירושו של רש"י, דברי בועז "פלוני אלמוני" נאמרו על דרך גנאי. **תרגום:** הכוונה שהגואל היה אדם צנוע ומכוסה, ולפי דבריו הדברים נאמרו לשבח. **רס"ג:** "אלמוני" - אתה האדם שנדרש למען האלמנות. **ר"י קרא:** בועז אמר לגואל: "אני צריך לומר לך דברטמון ומכוסה". **ר"א כהן צדק:** "פלוני אלמוני ויסר וישב ויקח" הם ראשי תיבות "חבריי", כדי לרמז שאדם יזמין לנישואיו רק את חבריו הקרובים. בגמרא למדו מכאן שברכת חתנים צריכה להיאמר בפני עשרה אנשים. כמו כן הסביר "אלמוני" שהוא היה אלם בדברי תורה, היות ולא ידע את הדין שמותר להתחתן עם מואבית. **מלבי"ם:** פלוני - שיש עימו דבר פלא. אלמוני - קשר (כמו מאלמים אלומים שמראה גם כן על קשר). בועז אמר שיש לגואל קשר עם גאולתו והוא יכול לברר דבר פלא - האם רות תיגאל על ידו או לא.

תרגום [5].

תרגום. מלבי"ם: הביא את דברי חז"ל שבועז לקח עשרה אנשים כדי לברר את הדין של "עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית". כל עוד ביררו דין זה [6]. לפני שהגאולה באה לפתחו של בועז, הדבר מותר, ובוועז רצה לברר זאת כשהגאולה הייתה עדיין נתונה בידי של הגואל - לפני שרות תיפול לפניו לגאולה ואז הוא כבר לא יוכל לדרוש את הדין, היות והוא יהיה נוגע בדבר. כמו כן הביא את הדעה האומרת שבועז אסף עשרה אנשים לברכת חתנים.

תרגום [7].

תרגום [8].

רס"ג [9].

אבן עזרא. תרגום: "חלקת" מלשון נחלה. במהדיר של מוסד הרב קוק כתב שהכוונה לשדה אחוזה [10].

תרגום. אמנם רש"י בפירושו לעיל ג, ט כתב שנעמי עדיין לא מכרה את השדה, אלא שהיא התכוונה למכור אותה עכשיו, והפניה של רות לבועז הייתה שהוא יהיה זה שיקנה את השדה. **ר"א כהן צדק:** נעמי מכרה גם את נכסי המלוג שלה. **מלבי"ם:** לא ייתכן לומר שנעמי כבר מכרה את השדה. א. אסור לגאול את שדה שנמכרה לפני שעברו שנתיים מיום המכירה. ב. כתוב בהמשך שהוא קנה את השדה מיד נעמי. אלא הכוונה שנעמי כבר הסכימה למכור את השדה. בפירוש נוסף כתב שבועז אמר לגואל שהוא עצמו שכנע את נעמי לחכות עם מכירת השדה בינתיים. כמו כן דחה את פירוש האבן עזרא

אדם אחר (כגון יורש) יכול לגאול גם לפני שעברו שנתיים

תרגום [12].

על פי הגר"א בפירושו ליהושע א, א [13].

תרגום [14].

תרגום [15].

תרגום. אבן עזרא: דחה את פירושו של רבי יונה שהיה אמור להיות כתוב "ואם לא תגאל" היות ובוועז פונה בדבריו אל הגואל, וכתב שהכוונה בדבריו של בועז היא שאם הגואל לא יגאל את השדה, אז בועז יוכל לגאול אותה. **ר"ע ברטנורא:** יש רמז בפסוק שעם ישראל יכול להיגאל מאחת משתי הסיבות. או בגלל מעשיהם הטובים או למען שמו של ה'. בפסוק כתוב "אם אתה תיגאל את גאולתך - אינך צריך את גאולתי", כלומר: אם תיגאל בזכות מעשיך הטובים, אינך צריך את הגאולה למען שמי

תרגום [17].

תרגום [18].

תרגום [19].

תרגום [20].

רש"י. ר"י קרא: אינך יכול לקנות את השדה מיד מי שקנה אותו, אלא אם תקנה אותו קודם מידי נעמי ורות, היות והשדה הייתה משועבדת אליהם [21]. בשביל כתובתו. **מלבי"ם:** בועז אמר לגואל שאינו יכול לקנות רק את חלקת השדה של נעמי, אלא הוא צריך לקנות גם את חלקת השדה של רות, ויש הבדל בין דרכי הקניינים: את חלקת השדה של נעמי יש לקנות בקנין רגיל, ואילו את חלקת השדה של רות צריך לקנות על ידי ייבום של רות. לכן כתוב לגבי חלקה של רות "להקים שם המת על נחלתו", כלומר: שעל ידי קניית השדה בדרך של ייבום, יקום שמו של מחלון

על פי רש"י בפירושו לפסוק י'. **תרגום:** מדובר על ייבום של ממש. עיין אוצר המאמרים, מאמר _____, שם הסברנו את עניין הייבום של רות. **רס"ג:** אין [22]. הכוונה שיש חובה על הגואל להקים את שם המת על נחלתו, אלא שבועז אמר שהוא עצמו ידרוש מהגואל להקים את שם המת על נחלתו. **אבן עזרא:** כתוב "קניית" בלשון עבר למרות שהכוונה ללשון עתיד משום שלרות הייתה כתובה והגואל היה זוכה בכל כתובתה שהיה לפני כן (וגם בנכסיה של נעמי).

כמו כן הסביר את הקרי והכתיב בפסוק. בכתיב כתוב "קניתי" כדי לרמז על כך שבעז יקנה את השדה אם הגואל לא ירצה לעשות זאת. **ר"א כהן צדק** פירש את הכתיב באופן אחר. בועז אמר לגואל שהוא כבר ויתר על הרבה מאוד כסף עבור נעמי ורות, ולכן הגואל אינו יכול לקנות את השדה בתמורה מועטה. **ר"ע מברטנורה**: ממשיך בפירושו שיש בפסוקים אלה רמז לגאולה. ה' אמר שהוא רוצה שבגאולה זאת תהיה גאולה שלמה שלא ייצאו שוב לגלות.

תרגום. אבן עזרא: הביא שני פירושים. פירוש אחד שהגואל סירב לגאול את רות מכיוון שהייתה לו שדה גדולה והוא לא היה יכול לעבוד גם את שדהו. ^[23] וגם את השדה הנוספת. לכאורה קשה על פירוש זה, שהרי בתחילה רצה הגואל לקנות את השדה. בפירושו השני כתב שהכוונה שאשתו תיפגע אם הוא ישא אישה נוספת בשעה שהוא יגאל את השדה. **רלב"ג**: הגואל אמר שהוא לא יכול לקנות את השדה כיוון שאם הוא ישקיע את כל כספו בשדה, לא יישאר לו כסף לשכור את הפועלים. בפירוש נוסף כתב שהיה חשש שמא הוא יהיה צריך למכור את נחלתו על מנת לקנות שדה אחר. **מלבי"ם**: הדגש הוא על "לי", הגואל לא רצה ששמו של מחלון או של שדהו יהיו על שמו. כמו כן הביא את דברי חז"ל שהגואל לא דרש את הדרשה "מואבי ולא מואבית", ולכן כתוב בפסוק פעמיים "לא אוכל לגאול". פעם על החשש שלו ששמו של מחלון ייקרא על שמו ופעם נוספת על אי הסכמתו עם הדרשה של "מואבי ולא מואבית". **ר"ע מברטנורה** כתב בהמשך לפירושו שמדובר על דו שיח שבין ה' לעם ישראל. ה' אמר שהוא רוצה שעם ישראל ייגאל בזכותו, ושגאולה זו תהיה הגאולה השלימה. עם ישראל ענה שהוא איננו יכול לעשות את המעשים הטובים הללו, כיוון שאם הוא יעשה כך, הדבר יגרום לנזקים לעם ישראל כשם שבר כוכבא שהיה יכול להיות משיח, לא הצליח לגאול את עם ישראל. לכן ביקש עם ישראל מאת ה' שיגאל אותם למען שמו.

רש"י. תרגום: הגואל טען שיש לו כבר אישה ושאינו רשוי להחתן עם אישה נוספת ללא רשות שלה, שמא יהיו ביניהן מריבות. ^[24]

אבן עזרא. תרגום: לבעז היה מותר להתחתן עם רות כיוון שלא הייתה לו אישה. ^[25]

תרגום. ^[26]

תרגום. רס"ג: הכוונה שמעתה ואילך תהיה תקנה זו. "לפנים" אינו מלשון "קדום", אלא מלשון "התחלה", וכאן הייתה תחילת התקנה. **אבן עזרא**: כשם שהפנים הם התחלת הגוף, כך גם כאן הכוונה שבימים קדמונים היה המנהג כך. **מהר"י קרא**: מה שפעם היו נוהגים לקנות על ידי כסף בגדיהם, בדורות הראשונים היו קונים על ידי קניין שהיו שולפים את הנעל. **מלבי"ם**: יש הבדל בין "לפנים" ובין "מלפנים". "מלפנים" מורה על מנהג שנוהג עתה שוא אותו מנהג שנהגו בו בימי קדם. אולם "לפנים" מורה על מנהג שנוהג פעם, ועתה איננו נוהג. כאשר עם ישראל נכנס לארץ ישראל, היו נוהגים לעשות קניין חליפין כמו שכתוב בפסוק. לאחר מכן שינו את דרך הקניין לקניין "קציצה". היו מביאים חבית מלאה בקליות ואגוזים, שוברים את החבית והילדים היו אוספים אותם, והיו אומרים שהמוכר נושיל מאדמתו. גם כאשר אדם היה נושא אישה שאינה הגונה, היו נוהגים להביא חבית עם קליות ואגוזים, היו שוברים אותה והילדים היו אוספים אותם, והיו אומרים שהחתן נושיל ממשפחתו. אם בועז היה קונה את השדה בדרך של קציצה, היו אומרים שהקניין נעשה כך משום שהוא התחתן עם אישה שאינה הגונה, ולכן חזרו לעשות את הקניין כמו שעשו בימי יהושע, בקניין חליפין. **ר"ע מברטנורה**: הכוונה שבימות קדמונים, אצל משה רבינו, ה' אמר למשה שישלוח את הנעל שלו, ועל ידי כך יפרוש מהחומר ויזכה להתגלות של "פה אל פה אדבר בו". בנביאים שבאו אחרי משה רבינו הדבר לא קרה, ושאר הנביאים קיבלו את נבואתם מהמלאך גבריאל.

רש"י. ^[28]

תרגום. אבן עזרא: כתב שני פירושים. א. תעודה מלשון עדות, כלומר: על זה הם היו מעידים. ב. מלשון רגילות ומנהג. **מהר"י קרא**: הקניין הזה הוא עדות ולאחר שיש עדים שמעידים על הקניין, לא ניתן לערער על כך. בהערות של המהדיר שבהוצאת מוסד הרב קוק כתוב שיתכן שהכוונה שלא היה צריך קניין של ממש, מכיוון שהגואל רק ויתר על זכות הגאולה, אלא שבעז רצה לעשות מעשה קניין על מנת שלא תהיה כל תרעומת עליו.

תרגום. ^[31]

אבן עזרא. אמנם ראה בביאורנו לעיל פסוק ז' שהבאנו את מחלוקת חז"ל האם הקניין נעשה בכליו של קונה או בכליו של מקנה. **רלב"ג**: ברור שהגואל החזיר את הנעל לבעז, שהרי לא ייתכן שבעז, אדם מכובד, יילך יחף.

תרגום. ^[33]

תרגום. ^[34]

תרגום. ר"ע מברטנורה: בגאולה העתידה נהיה כולנו טהורים לגמרי מחומר. בגלות, איננו זוכים לנבואה מהמלאך גבריאל, ועל כך כתוב לעיל "ותקם בטרם יכיר איש את רעהו", כלומר: שהמלאך גבריאל אינו מכיר את רעהו כשהכוונה ליעקב אבינו, והוא אינו משפיע עליו נבואה. לכן גם כתוב שם "בטרם" עם האות ו', כפי שיש אות ו' יתירה בשמו של יעקב.

תרגום. מלבי"ם: קניין זה היה קניין רגיל, בכסף, שטר או חזקה. ^[36]

רס"ד וכתב שהקניין פירושו אירוסין. **מלבי"ם**: היה צורך בהזמנת העדים פעם נוספת, כיוון שהעדויות הראשונה הייתה על קניית השדה מידי נעמי, והעדויות השניה הייתה על הנישואין עם רות.

רש"י + מהר"י קרא. ראה בהערות לביאורנו לעיל שהבאנו את שיטת התרגום שמדובר על ייבום של ממש. ^[38]

תרגום. ^[39]

תרגום. ^[40]

תרגום. ^[41]

תרגום. חשוב להדגיש שבמקרה זה, התרגום לא תרגם את השורש ב.א כמקביל לשורש כ.נ.ס וזאת בניגוד למקומות רבים במקרא. **רס"ג**: "באה". פירושו שרות כבר באה. **רש"י**: למרות שהאנשים במעמד זה היו צאצאים לשבט יהודה, בנה של לאה, עדיין הקדימו את רחל ללאה, משום שהם הודו שרחל הייתה עיקרה של בית, וגם בני לאה הודו בכך. **אבן עזרא**: רחל הוקדמה משום שהיא הייתה עיקר מחשבתו של יעקב אבינו. **מהר"י קרא**: הנוכחים ביו בברכתם שזרעם יהיה כמו זרעם של רחל ולאה משום שהם ידעו שיש מתנגדים לנישואין עם מואבית. לכן הם אמרו שכשם שיעקב אבינו נתחתן עם

רחל ולא שבו מבית לבן שהיה עובד עבודה זרה, ועל ידי שיעקב גייר אותם, הם בנו בית לתפארת וכך נבנה עם ישראל, כך יהיה גם בנישואין עם רות שבאה ממואב. **מלבי"ם**: בדברי העם היו שלוש ברכות. א. ברכה לרות שלמרות שהיא באה מבית של גויים, היא תזכה לבנות בית מלכות. ב. ברכה לבעז שיעשה חיל בבית לחם ועל ידי זה העיר תתפרסם. ג. שכמו שפרץ בן יהודה נולד מיבום ונקרא משיח על שמו, כך יקרה גם בצאצאים שיוולדו לבעז מרות – גם להם ייקרא משיח. בסוף הפרק הסביר בשם האר"י שהיה צורך שהנשמות הגדולות יולדו לנישואים שהיו לכאורה באיסור: מרחל ולא נולדו שנים עשר השבטים כאשר לכאורה היה ליעקב אסור להתחן עם שתי אחיות, הנישואין של תמר ושל רות היו לכאורה אסורות על יהודה ובעז, היות וכך משכנעים את המונעים מהקדושה לשחרר את הנשמות נאמר להם שהנשמות יורדות לנישואין אסורים וכך חושבים המונעים שהנשמות יישארו במקום פגום ולכן הן אינן מתנגדות לכך.

אבן עזרא. לגבי הזיהוי של אפרת כבית לחם, ראה בראשית מח, ז. **מהר"י קרא**: "חיל" בפסוק זה פירושו מלכות. **מלבי"ם**: אפרת הוא שם משפחתו של [43]. בעז ולא שם של מקום. **רלב"ג**: הברכה בפסוק זה היא שכשם שכלב עשה חיל עם אשתו אפרת, והם הולידו את חור שהיה "אבי בית לחם" כפי שכתוב בספר דברי הימים, כך גם הם יזכו להליד בן שיהיה אדם חשוב בבית לחם.

רש"י. **מהר"י קרא**: בכל מקום במקרא שכתוב "שם", פירושו "בן". [44]

תרגום. **ר"א כהן צדק**: כשם שתמר התקשטה עבור יהודה, כך רות התקשטה לכבודו של בעז. כמו שתמר לא זכתה ללדת מער ואונן, כך רות לא ילדה ממחלון. [45]

תרגום. [46]

תרגום. [47]

תרגום. [48]

תרגום. [49]

תרגום. **ר"א כהן צדק**: רות הייתה צריכה סיוע מיוחד מאת ה' להריון כיוון שבעז כבר היה זקן. [50]

תרגום. [51]

אבן עזרא. [52]

תרגום. **מלבי"ם**: בפסוק זה יש שתי ברכות. ברכה אחת על שה' לא השבית גואל, משום שהבן שנולד הוא גלגול של מחלון. לגבי העתיד הייתה ברכה [53]. שהבן שנולד יהיה מגדולי ישראל. **ר"א כהן צדק**: הברכה בצלע זו היא שיתחתנו עם צאצאיהם של בעז ורות, משום שהיו שנמנעו מלהתחתן איתם בגלל מקורה המואבי של רות, כשם שהיו שנמנעו מלהתחתן עם צאצאיו של יוסף בגלל שהם היו גם צאצאיה של אסנת

[

תרגום. **אבן עזרא** כתב שני פירושים. א. מלשון כלכלה, לפרנס. ב. להכיל את נעמי לעת זקנתה. [55]

תרגום. [56]

תרגום ולפי פירושו, אין הכוונה דווקא למספר שבע, אלא שבע מסמל ריבוי. **ר"א כהן צדק**: הכוונה לשבע דורות: פרץ, חצרון, עמינדב, רם, נחשון, [57]. שלמון, בעז. גם לישי אבי דוד היו שבעה בנים ודוד היה השביעי

תרגום. לגבי ההגדרה המדויקת של החיק, ראה אוצר מפרשי התנ"ך לספר שמות, ד, ו, שם הבאנו מספר הסברים לביאור המילה "חיק". [58]

תרגום. **מלבי"ם**: היות והבן שנולד היה מנשמתו של מחלון, הרי שהוא היה בנה של נעמי ממש, ולכן היא הייתה האומנת שלו. משום כך אמרו השכנות [59]. שהבן שנולד היה של נעמי, שהרי מדובר על נשמתו של מחלון בנה

תרגום. [60]

על פי **הגר"א** בפירושו ליהושע א, א. עיין אוצר מפרשי התנ"ך לספר שמות, אוצר המאמרים, שם הרחבנו בעניין משמעות המילה "לאמר" במקרא. [61]

אבן עזרא. **מהר"י קרא**: הילד נקרא על שמה של נעמי בגלל שנעמי אהבה את רות מאוד. [62]

תרגום. **מהר"י קרא**: הנולד נקרא עובד משום שהוא יהיה עובד את נעמי ויפרנס אותה. [63]

תרגום. **ר"א כהן צדק**: ישי מלשון שי, שהיה דומה לקרבן לפני ה' משום שהוא לא חטא. [64]

רש"י. [65]

תרגום. [66]

תרגום. [67]

תרגום. [68]

תרגום וכתב ששלמה היה צדיק שהיה חי בבית לחם ונטופה, וצאצאיו היו אלה שביטלו את השומרים שירבעם הושיב על הדרכים כדי למנוע מעם [69]. ישראל לעלות לירושלים, ומעשי האב והבן היו נאים כמו נטף

תרגום וכתב שהכוונה לאבצן, השופט הצדיק שבזכותו עם ישראל ניצל מאויביו, ובזכות תפילתו סר הרעב מהארץ. [70]

[71]. **תרגום** וכתב שעובד היה עובד את ריבון העולם בלב שלם.

[72]. **תרגום** וכתב שהוא נחש שהוא אחד מארבעת האנשים שמתו בלא חטא, אלא רק בגלל חטאו של האדם הראשון שגרם מיתה לעולם בגלל שהוא וחיה. הוסתו על ידי הנחש לאכול מעץ הדעת.

[73]. **תרגום**.